

ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑ Α

1-Πύκνωση του συνολικού κειμένου ή ενός τμήματός του. : Δεν γίνεται αναφορά στον συγγραφέα ή στο κείμενο. Επομένως, δεν χρησιμοποιούμε εκφράσεις όπως «Το κείμενο αναφέρεται σε...»

Παράδειγμα εκφώνησης: Σε ένα κείμενο ,80-90 λέξεων, να πυκνώσετε το περιεχόμενο των τεσσάρων τελευταίων παραγράφων του κειμένου.

Παράδειγμα απάντησης: «Τα ανθρώπινα δικαιώματα προστατεύονται από τις δημοκρατικές κυβερνήσεις...»

2-Περίληψη με εστίαση.: Αποδίδονται περιληπτικά οι απόψεις του συγγραφέα για συγκεκριμένο ζήτημα του κειμένου.

Παράδειγμα εκφώνησης: Να αποδώσετε περιληπτικά τις απόψεις του συγγραφέα για τους τρόπους προστασίας των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Παράδειγμα απάντησης : «Ο συγγραφέας επισημαίνει ότι η δημοκρατία μπορεί να διασφαλίσει νομικώς τα ανθρώπινα δικαιώματα... Επιπλέον, τονίζει ότι η τέχνη υψηλού επιπέδου δύναται να διαδώσει ανθρωπιστικά μηνύματα...»

3-Πληροφοριακή περίληψη όλου του κειμένου. : Είναι η “κλασική” περίληψη που οι μαθητές διδάσκονται όλα αυτά τα χρόνια. Γίνεται αναφορά στο κείμενο ή στον συγγραφέα του.

Παράδειγμα εκφώνησης: Να παρουσιάσετε περιληπτικά στους φίλους σας τα περιεχόμενα του κειμένου που σας δόθηκε σε ένα κείμενο 80-100 λέξεων.

Παράδειγμα απάντησης: «Το κείμενο πραγματεύεται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αρχικά, σημειώνεται ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι παγκοσμίως αναγνωρισμένα. Στη συνέχεια, τονίζεται ότι...»

4. Περίληψη δύο κειμένων. / Ομαδική περίληψη. : Στην περίπτωση αυτή, γίνεται περίληψη δύο κειμένων σε ενιαία παράγραφο. Τα κείμενα αυτά εμφανίζουν ομοιότητες ή και διαφορές ή απλώς αναφέρονται στο ίδιο θέμα.

-Αρχίζουμε τη σύνταξη της περίληψης αναφέροντας ποια είναι η νοηματική σχέση μεταξύ των δύο κειμένων.

Παράδειγμα: «Τα κείμενα/Οι συγγραφείς αναφέρονται στα ανθρώπινα δικαιώματα.»

«Τα κείμενα/Οι συγγραφείς εκφράζουν αντίθετες-όμοιες απόψεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα.» κλπ.

-Στη συνέχεια, αφού ακολουθήσουμε τη σειρά των κειμένων για περίληψη, (όπως άλλωστε αρμόζει στην περίληψη) αναφέρουμε τη βασική θέση κάθε κειμένου. Για να το επιτύχουμε αυτό, χρησιμοποιούμε τις κατάλληλες διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις.

Παράδειγμα: «Αφ’ ενός σημειώνεται ότι η δημοκρατία προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα αφ’ ετέρου ότι η δικτατορία τα καταπατά.»

«Επιπλέον, εκφράζεται διαφωνία-συμφωνία για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων στη σύγχρονη εποχή.»

ΘΕΜΑ Β

1. Σε περίπτωση που τεθεί ερώτηση του τύπου Σωστό ή Λάθος, με βάση το περιεχόμενο του κειμένου, οπωσδήποτε θα απαντήσουμε με βάση το κείμενο και ΔΕΝ θα αυτοσχεδιάσουμε.

Επίσης, αν ζητηθεί να τεκμηριώσουμε την απάντησή μας με αναφορές στα κείμενα, τότε θα γράψουμε αυτούσιο το απόσπασμα του κειμένου στο οποίο εντοπίζουμε την απάντηση.

Μια συμβουλή που δίνουμε είναι ότι αν τεθεί αυτή η ερώτηση, τότε να την κάνουμε πρώτη (έστω στο πρόχειρο), διότι θα μας βοηθήσει στην κατανόηση του κειμένου.

2. Ακόμα, είναι δυνατόν να τεθεί νοηματική ερώτηση, η απάντηση της οποίας πρέπει να εκτείνεται σε παράγραφο περίπου 60-80 λέξεων.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα των περσινών Πανελληνίων:

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο της τρίτης παραγράφου του Κειμένου 2 («Πλάσματα ... γράφουν») να εξηγήσετε πώς ο άνθρωπος κατά τον συγγραφέα κερδίζει τη μάχη με τον χρόνο (60-70 λέξεις).

Ωστόσο, η απάντησή μας πρέπει να διατυπωθεί με δικά μας λόγια και να μην γίνει αντιγραφή φράσεων του δοθέντος κειμένου.

3. Στο Θέμα Β, επιπλέον, τίθενται ερωτήσεις θεωρίας. Με τα ερωτήματα που περιέχονται στο δεύτερο θέμα οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να εντοπίσουν, να συσχετίσουν, να ερμηνεύσουν ή και να αξιολογήσουν κειμενικούς δείκτες, περιεχόμενο - νόημα, δομή και ύφος/γλώσσα, στη μεταξύ τους σχέση τους και συνδέοντάς το με το περικείμενο (εισαγωγικό σημείωμα του κειμένου, τίτλο, συγγραφέα, χρόνο έκδοσης κ.λπ.) αλλά και με την επικοινωνιακή περίσταση και το συγκεκριμένο του/της συγγραφέα και του/της αναγνώστη/τριας.

Για παράδειγμα:

Ο μαθητής ενός δημόσιου σχολείου επέτυχε την ανώτατη διάκριση στη Μαθηματική Ολυμπιάδα! :

Να εξηγήσετε τον ρόλο που επιτελεί το θαυμαστικό.

Επομένως, γίνεται αντιληπτό ότι είναι απαραίτητη η γνώση της θεωρίας.

Μια συμβουλή που δίνουμε είναι να τα κοιτάζουμε πρώτα αυτά τα θέματα (και αν θέλουμε, βέβαια, τα σημειώνουμε στο πρόχειρο), πριν λύσουμε το ΘΕΜΑ Α και την ερώτηση Σωστού-Λάθους, διότι συχνά η θεωρία σχετίζεται με την κατανόηση του περιεχομένου.

ΘΕΜΑ Γ

Το Θέμα Γ σχετίζεται με το Λογοτεχνικό Κείμενο. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται σε περίπτωση που ζητηθεί να αξιοποιηθούν οι κειμενικοί δείκτες.

Θα πρέπει να αναφερθούν οι δείκτες, αλλά και τα σχετικά αποσπάσματα του κειμένου, στα οποία εντοπίζονται.

Ενδεικτικά, αναφέρουμε την απάντηση για τις περσινές Πανελλήνιες, στην οποία αναφέρθηκε η χρήση κειμενικού δείκτη:

*Εκεί πού αναρωτιέσαι για πράγματα που πρώτη φορά
αντικρίξεις
για πράγματα χιλιοειπωμένα που έχουνε πια περάσει =>*

Χρησιμοποιείται το β' ενικό πρόσωπο (*αναρωτιέσαι, αντικρίξεις*) προσδίδοντας αμεσότητα, ζωντάνια και οικειότητα.

Επίσης, πιθανά θέματα είναι η προσωπική άποψη του μαθητή, ο χαρακτηρισμός προσώπου, το θέμα του λογοτεχνικού κειμένου, το ηθικό δίδαγμα του λογοτεχνικού κειμένου κ.α.

Όπου είναι δυνατόν, αναφέρουμε και τα σχετικά αποσπάσματα από το λογοτεχνικό κείμενο.

ΘΕΜΑ Δ

Το Θέμα Δ σχετίζεται με την Έκθεση. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δώσουμε στο επικοινωνιακό πλαίσιο, δηλαδή αν ζητηθεί να γράψουμε άρθρο, επιστολή, ομιλία κ.λπ.

Επίσης, ΑΝ μας ζητηθεί η προσωπική μας άποψη-εμπειρία, όπως συνέβη και πέρσι, τότε πρέπει στο κυρίως θέμα να επικρατεί το ά ενικό πρόσωπο.

Ακόμα, στο κυρίως θέμα πρέπει τα επιχειρήματά μας να είναι όσο το δυνατόν ισομερώς ανεπτυγμένα.

Καλό είναι, αν η έκθεση αποτελείται από 2 ζητούμενα, να αναπτύσσουμε για κάθε ζητούμενο 3 επιχειρήματα 40-50 λέξεων το καθένα.

Επιπλέον, προσαρμόζουμε το ύφος μας ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας.

Για παράδειγμα, χρησιμοποιούμε πιο απλό ύφος σε φιλική επιστολή και πιο επίσημο σε επιστολή προς επίσημο πρόσωπο (λ.χ. στον Δήμαρχο της πόλης μας).

Επίσης, προσέχουμε το όριο των λέξεων.

Πάρα πολύ σημαντικό είναι να προσέχουμε την εκφώνηση, για να μην βγούμε εκτός θέματος.

Λ.χ. Αν ζητηθούν τα αίτια και οι τρόποι αντιμετώπισης του ρατσισμού, πρέπει να αναφέρουμε τα αίτια και τους τρόπους αντιμετώπισης του ρατσισμού και ΟΧΙ τα αποτελέσματά του.

Επίσης, είναι πολύ ωφέλιμο, πριν αρχίσουμε να γράφουμε την έκθεση να κάνουμε ένα σχεδιάγραμμα στο πρόχειρο.

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

**ΟΡΟΣΗΜΟ ΠΕΙΡΑΙΑ
ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΑΒΡΙΛΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΗΣ**